Toplum Sözleşmemiz Toplumcu mu?

İçeriği Yazan: Erdinç AYDIN [1] Zaman: Per, 18/08/2011 - 22:38

Toplum Sözleşmemiz Toplumcu mu?

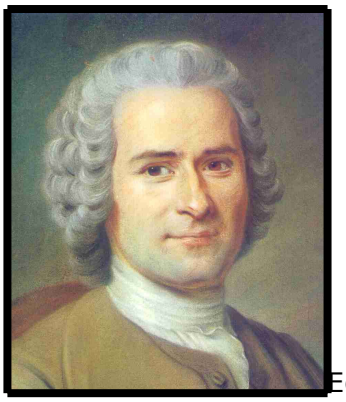

Egemen varlık bir başka deyişle devlet, egemen sınıfın değil, toplum sözleşmesine taraf halkın bütüncül iradesini temsil etmek durumundadır. Bu çalışmanın amacı, devleti bir başka deyişle egemen varlığı ve bunu var eden “toplum sözleşmesi”ni biçimlendiren genel istemin, belli bir azınlığın dili olmadığının ortaya konulmasıdır. Devlet kavramının tarihsel ve felsefi temelleri incelenecek ve devletten ne anlaşılması gerektiği ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Devletin varlığının devlet olarak sürdürebilmesinin koşulları tartışılacaktır. Çalışmada, halkın bütüncül iradesinin, toplum sözleşmesi ve ezilen sınıfın iradesinden başka bir şey olmadığının ortaya konulması hedeflenmektedir.

Devlet, yani egemen varlık toplum sözleşmesine taraf halkın iradesinin temsil edildiği organik bütüncül bir yapıdır. Devlet yurttaşın, can güvenliği, eğitim, sağlık, dil ve kültür birikim sürecinin devamlılığı, adaletin sağlanması gibi temel beklentilerinde somutlaşır. Devlete olan ihtiyacımızı en özlü anlatımı ile Rousseau şu şekilde vurgular;

Bu sitedeki içeriklerin izinsiz alınması, kopyalanması, başka bir imza ile izinsiz ve "kaynak gösterilmeden" yayınlanması kesinlikle yasaktır. Tam bağlantıyı (link) ve yazar / çizer adını kaynak göstermek şartıyla, alıntı

"**Her türlü adalet Tanrı'dan gelir; adaletin kaynağı yalnız odur. Ama adaleti biz bu kadar yüksekten almasını bilseydik, ne hükümete ihtiyacımız olurdu ne de yasalara."** (*Rousseau, 2011:34*).

Bilindiği gibi, yasa, öncelikli olarak kendi var oluşunu egemen varlığa borçludur. Egemen varlığın kendi öz gücü ile yasa yapıcı rolünü üstlenmesi için, o öz gücü yani kendini kendi yapan şeyi, varlığını borçlu olduğu sözleşmeyi, o "her birimiz"'in varlığını sunması gereken "genel istemin" buyruğuna armağan ederek yarattığımız bütünü ister. Kendini bir toplum sözleşmesinde taraf olarak görmek, bir bütünün ayrılmazı olarak kabullenmek yani o bütünün iyiliğini iyiliğimiz kötülüğünü kötülüğümüz olarak görmektir. Bununla birlikte, toplum sözleşmesine taraf olmak, "evet" demek ya da bütün oluştuktan sonra egemene boyun eğmek zorunda kalmaktır. Toplum sözleşmesine o veya bu şekilde taraf olup, bir oybirliği sağlandıktan sonra oluşturulacak her bir egemen yasası topluma mal olur. Hobbes'un ifadesiyle, "bir insan topluluğu, kendi arasında ahit yaparak hepsinin birden kişiliğini temsil etmek, yani onların temsilcisi olmak hakkının hangi kişiye ve ya heyete verileceği konusunda çoğunlukla anlaştığı vakit, bir devlet kurulmuştur denir." (*Hobbes, 2011,137*).

Kurulan bu devlet bir siyasal sistem bütünü olup, Platon'da olduğu gibi Machiavelli'de de organizmacı bir devlet yapısıdır. Machiavelli'ye göre devlet yaşayan bir organizmadır ve toplumu temsil eden ancak ondan bağımsız olan bir güç olarak görülmektedir. (*Aktaran Çetin, 2010:116.*) Bu güç, yani egemen devlet olma durumu, toplum sözleşmesiyle vücut bulan, güçle ve zorla alınan ve muhafaza edilebilen bir şey olarak algılanmalıdır**[*]** [2]. Kısaca, egemenlik eğer birilerinin düşündüğü gibi yasayla doğrudan verilebilmiş olsaydı, verildiği gibi de alınabileceği düşünülürdü.

Rousseau "Toplum Sözleşmesi" adlı eserinde "yürürlükten kaldırılamayacak hiçbir temel yasa yoktur; toplum sözleşmesi bile geri alınabilir. Çünkü bütün yurttaşlar toplum sözleşmesini oybirliğiyle bozmak için toplanırsa, sözleşmenin yasaya uygun olarak bozulacağından şüpheye düşülmeyeceğini (*Rousseau, 2011:97*) ifade etmiştir. Buna karşın, egemenlik her hangi bir temel yasanın kaldırılmasıyla yok olabilecek bir şey olabilseydi; başta olan hükümetin yasama gücünü elde etmesiyle tek bir kararnameyle yok sayılabilir ve yürütmeden aldığı güç ile de bu kararnameyi uygulamaya koyarak egemenliğin son bulmasına sebebiyet verebilirdi. Fakat toplum sözleşmesinin dahi geri alınabildiği durumlar yasalarla ortaya çıkan durumlarla doğmazlar. Kısaca, yasa işi hükümetlerin nasıl kurulacağını belirleyebilirken, toplum sözleşmesi egemenliğin oluşumunu sağlar. Bu bağlamda seçilmiş hiçbir hükümet var olan toplum sözleşmesinin dışına çıkacak adımlar atamaz. Bu durumun istisnası yasamanın ve yürütmenin tek elde toplandığı durumlar olabilir; zaten yasamanın ve yürütmenin tek elde toplandığı durumların varacağı noktayı yine Rousseau (2011) "zorbalık" olarak tanımlar. Gerçekten de varılacak nokta böyle bir durumda "genel istemin" dışında zorbalığa gidecektir. Althusser'e göre de: "**Devlet yalnızca devlet iktidarına bağlı olarak anlam taşır, tüm siyasal sınıf mücadeleleri devlet çerçevesinde döner.**" (*Althusser, 2003: 166.*) Yani bu mücadele ezen ve ezilen arasında ezen tarafından biçimleniyorsa zorbalık ve veya faşizm olarak karşımıza çıkabilir.

İktidar mücadelesi, bir sınıfın başka bir sınıfa egemen olma mücadelesinden başka bir şey değildir. Bu açıdan bakıldığında, hükümet egemen olması gerekenin değil de, yarattığı yasalar çerçevesinde her gücü elinde tutan sınıfın aracı haline geliyorsa, artık toplum sözleşmesinden bahsetmek yerine, bir azınlık sınıfın egemen olduğu oligarşiden bahsetmek daha doğru olacaktır. "**Marksist gelenek bu konuda kesin konuşur: Devlet, Manifesto ve 18 Brummaire'den beri açıkça baskı aracı olarak kabul edilir. Devlet yönetici sınıfların artı değerin zorla elde edilmesi sürecine boyun eğmesi için, işçi sınıfı üzerindeki egemenliklerini güven altına almalarını sağlayan bir baskı makinesidir.**" (*Althusser, 2003: 163*).

Oysa genel istemin dışında bir azınlık sınıfının emrinde olarak egemen sınıf adına toplum sözleşmesine aykırı sözleşmeler yapmaya girişen burjuva hükümetlerin işi sözleşme yapmak değil, sözleşmeye boyun eğmek ve yürütme gücünü elinde tutanlar olarak, egemen sınıfın ve halkın efendileri olarak değil, halkın görevlileri olarak devletin vermiş olduğu görevleri millet adına yürütmektir. Başka bir deyişle, hükümet, egemen sınıfın değil "**Egemen varlığın bir aracıdır**." (*Rousseau, 2011:97*) ve öyle olmalıdır. Buna karşın, devletin toplumla bağı gevşeyip gücü zayıflamaya başladığında ve küçük gruplar büyükleri etkiler hale geldiğinde toplum sözleşmesini oluşturan oybirliği ortadan kalkacaktır. Böylece genel istem herkesin istemi olmayacak yeni tartışmalar ve kavgalar başlayacaktır. Bu noktada yıkılmak üzere olan devlet, "**Kimsede toplum**

Bu sitedeki içeriklerin izinsiz alınması, kopyalanması, başka bir imza ile izinsiz ve "kaynak gösterilmeden" yayınlanması kesinlikle yasaktır. Tam bağlantıyı (link) ve yazar / çizer adını kaynak göstermek şartıyla, alıntı

bağı diye bir şey kalmadığı ve en aşağılık çıkarlar utanmadan o "kutsal" genel yarar adını aldığı zaman genel istem artık dilsiz kalır. " (*Rousseau, 2011:100.*)

Artık egemen varlıktan, yani devletten ve diğer devletlere karşı egemenlikten söz edilemeyecek durum fiili olarak doğar. Kısaca, genel istem kalmamış, toplum sözleşmesi bozulmuş ve egemen varlık kendi ayaklarının dibine çökmüştür. Bu aşamadan sonra ya bir başka egemenin boyunduruğu altına doğrudan ya da dolaylı olarak girilmiştir veya girilecektir.

Aksi takdirde Thomas More'un Utopia (2010), isimli kitabında belirttiği gibi, birileri birileri adına veyahut birileri için ve daha önce uğradıkları ya da uğradıklarını düşündükleri haksızlıklar için "intikam" üzere sizin egemenlik alanınızda size karşı sözde ezilen ya da gerçekten ezilenler adına hatta sadece çıkarları için sıradadır.

Erdinç AYDIN

erdinc.aydin@politikadergisi.com **[3]**

Kaynaklar

1-Hobbes, Thomas, Leviathan, Çev. Semih Lim, Yapı Kredi Yayınları, 2011.

2-Rousseau, Jean-Jacques, Toplum Sözleşmesi, Çev. Vedat Günyol, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011.

3-Platon, Devlet, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2010.

4-Çetin, Halis, Totaliter Soylu Gelenek, Kadim, 2010.

More, Thomas, Utopia, Çev. Sabahattin Eyüboğlu-Vedat Günyol- Mina Urgan, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2010.

5-Machiavelli, Niccolo, Hükümdar, Çev: Necdet Adabağ, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011.

6-Kartal, Filiz (Editör), Yurttaşlık Tartışmaları, Yeni Yaklaşımlar, Türkiye Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, 2010.

7-Althusser, Louis, İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları, Çev. Alp Tümertekin, İthaki, 2010.

8-Zizek, Slavoj, İdeolojinin Yüce Nesnesi, Çev. Tuncay Birkan, Metis, 2008.

9-Marx, Karl - Engels, Friedrich, Komünist Partisi Manifestosu, Dönüşüm Yayınları, 1994.

10-Marx, Karl - Engels, Friedrich, Kutsal Aile Ya da Eleştirel Eleştirinin Eleştirisi, Çev: Kenan Somer, Sol Yayınları, 1994. Dönüşüm Yayınları.

[*] [4] Bu konudaki görüşleri için bkz. Nutuk, (2006).

Yorumlar

Bu sitedeki içeriklerin izinsiz alınması, kopyalanması, başka bir imza ile izinsiz ve "kaynak gösterilmeden" yayınlanması kesinlikle yasaktır. Tam bağlantıyı (link) ve yazar / çizer adını kaynak göstermek şartıyla, alıntı

http://politikadergisi.com/makale/toplum-sozlesmemiz-toplumcu-mu

Bağlantılar:
[1] http://politikadergisi.com/pd-uye/erdinc-aydin
[2] http://politikadergisi.com/makale/toplum-sozlesmemiz-toplumcu-mu#_ftn1
[3] mailto:erdinc.aydin@politikadergisi.com
[4] http://politikadergisi.com/makale/toplum-sozlesmemiz-toplumcu-mu#_ftnref1

Bu sitedeki içeriklerin izinsiz alınması, kopyalanması, başka bir imza ile izinsiz ve "kaynak gösterilmeden" yayınlanması kesinlikle yasaktır. Tam bağlantıyı (link) ve yazar / çizer adını kaynak göstermek şartıyla, alıntı